

ВІДГОДІВЕЛЬНІ ЯКОСТІ ОВЕЦЬ АСКАНІЙСЬКОЇ СЕЛЕКЦІЇ

**М. М. Свістула, В. І. Скрепець,
Н. М. Деменська – кандидати с.-г. наук,
Д. В. Єфремов, С. В. Горб**

Інститут тваринництва степових районів ім. М.Ф.Іванова
“Асканія-Нова” – Національний науковий селекційно-генетичний
центр з вівчарства

Наведено результати досліджень стосовно визначення впливу інтенсивної відгодівлі баранців асканійських генотипів на їх продуктивні та м'ясні якості. Встановлено, що серед усіх порід найкращою інтенсивністю росту (293 і 280 г), оплатою корму (4,8 і 4,9 корм. од) та забійним виходом (51,8 і 49,8%) відзначалися вівці асканійської м'ясо-вовнової породи чорноголового та кросбредного типів, розведення яких дозволить забезпечити потребу населення України у високоякісній баранині.

Ключові слова: інтенсивна відгодівля, баранці, раціон, продуктивність, забійні якості, конверсія корму, хімічний склад м'яса.

Однією з найбільш важливих галузей сільськогосподарського виробництва в Україні, як і у більшості країн світу, є вівчарство. Враховуючи різноманітність і цінність отримуваної від овець продукції, цей сектор тваринництва необхідно модернізувати та інтенсифікувати на основі досягнень вітчизняної і світової науки та практики [1, 7].

Слід зазначити, що із-за зниження ціни на вовну, яке відбулося під впливом різних економічних чинників, рівень рентабельності у вівчарстві значно зменшився. Це спонукає до проведення переорієнтації цієї галузі з вовнового на м'ясний або комбінований напрямок. Але так як в Україні відсутні спеціалізовані м'ясні породи овець, а ввезення дорогих імпортних генотипів економічно недоцільно, ця проблема залишається не вирішеною.

Серед шляхів розв'язання цього питання може бути розведення овець комбінованого напрямку продуктивності, до яких відносяться асканійська м'ясо-вовнова та асканійська каракульська породи [5, 6]. Останнім часом селекціонерами-вівчарями створений таврійський

тип в асканійській тонкорунній породі, який характеризується задовільними м'ясними якістьями до того ж зберігаючи високу вовнову продуктивність.

У зв'язку з перспективою використання різних генотипів овець асканійської селекції для розширення об'ємів виробництва м'яса баранини в Україні ми прийняли рішення визначити потенціал продуктивності молодняку овець даних порід при інтенсивній відгодівлі та провести оцінку їх м'ясних якостей.

Матеріал і методика досліджень. Експериментальна частина наукової роботи щодо вивчення впливу інтенсивної відгодівлі молодняку овець асканійської селекції на їх м'ясну продуктивність була проведена на базі вівцеферми ДПДГ «Асканія-Нова» Чаплинського району Херсонської області. Для досліду було сформовано чотири групи баранчиків 3-4 міс. віку, по 10 голів у кожній. В I групу були відібрані тварини таврійського типу асканійської тонкорунної породи; II – асканійські кросбреди; III – асканійські чорноголової та IV – ягнята асканійської каракульської породи.

В період експерименту використовували концентратний тип годівлі молодняку, де рівень концентратів у раціоні становив 65% за поживністю, або 0,9 кг/гол. Решту кормів – 35% складало сіно люцернове – 1,5 кг/гол. До складу концентрованої суміші включали (% за масою): ячмінь - 55,4; овес - 10; кукурудзу - 10; макуху соняшникову - 12; горох - 12; бікарбонат натрію - 0,5; «Вітатон» - 0,05. Поживність одного кілограму такого корму складала 1,13 корм. од., 11 МДж обмінної енергії, 148 г сирого протеїну, 80 г клітковини, 2,2 - кальцію і 4,8 г фосфору [2]. Балансування раціонів за мінеральним живленням здійснювали за рахунок підгодівлі тварин солемінеральними сумішами та крейдою кормовою при вільному доступу до них [4].

Динаміку живої маси баранчиків вивчали шляхом індивідуального їх зважування щомісячно до закінчення досліду, а їх м'ясну продуктивність – за загальноприйнятими методиками [3].

Результати досліджень. Аналіз раціонів годівлі молодняку овець в період експерименту не виявив суттєвої різниці у споживанні кормів між групами (табл. 1).

Слід зазначити, що тварини практично повністю споживали комбікорм, а сіно – на рівні 65-75% від заданої кількості. Завдяки цьому вміст обмінної енергії у сухій речовині становив 10,8- 11,0 МДж/кг, а протеїну – 165-169 г/кг, що забезпечувало високі середньодобові прирости баранчиків.

Результати аналізу динаміки живої маси різних генотипів овець асканійської селекції показали, що найбільшою інтенсивністю росту відзначалися баранці асканійської м'ясо-вовнової породи чорноголового типу (табл. 2).

Таблиця 1. Фактичне споживання раціонів піддослідними тваринами, кг/гол.

Показник	Група			
	I	II	III	IV
Сіно люцернове	0,84	0,89	0,98	0,82
Комбікорм	0,85	0,86	0,86	0,85
Сіль кухонна, г	10	10	10	10
В раціоні містилося:				
Кормових одиниць	1,34	1,37	1,41	1,33
Обмінної енергії, МДж	15,4	15,8	16,5	15,3
Сухой речовини, кг	1,45	1,47	1,52	1,43
Сирого протеїну, г	239	244	258	236
Перетравного протеїну, г	178	183	194	176
Клітковини, г	266	278	297	260
Кальцію, г	10,6	10,8	11,4	10,6
Фосфору, г	5,4	5,5	5,7	5,4
Каротину, мг	44	45	46	44

Таблиця 2. Динаміка живої маси молодняку овець, $\bar{X} \pm S_{\bar{x}}$

Показник	Група			
	I	II	III	IV
Жива маса на початок відгодівлі, кг	26,8± 1,18	31,3± 1,30	32,2± 1,26	25,2± 1,04
Жива маса за 1 міс. відгодівлі, кг	34,0± 1,26	38,0± 1,33	38,7± 1,30	32,4± 1,15
Середньодобовий приріст за період, г	240±8	223±10	216±12	240±11
Жива маса за 2 міс. відгодівлі, кг	41,1± 1,15	47,2± 1,23	48,1± 1,26	40,5± 1,19
Середньодобовий приріст за період, г	236±7	306±12	313±11	269±9
Жива маса за 3 міс. відгодівлі, кг	48,8± 1,12	56,5± 1,27	58,6± 1,20	47,8± 1,16
Середньодобовий приріст за період, г	255±9	311±8	350±10	243±11
Середньодобовий приріст за весь період відгодівлі, г	244±8	280±10	293±11	251±9
Конверсія корму, корм. од.	5,5	4,9	4,8	5,3

Середньодобовий приріст за період відгодівлі у баранчиків чорноголового типу складав 293 г. Дещо менший він був у молодняку кросбредного типу – 280 г.

Що стосується інтенсивності росту баранців каракульської та асканійської тонкорунної порід, то вона була нижчою і становила 251 та 244 г. Аналізуючи конверсію кормів на одиницю приросту слід відзначити, що найменші ці показники були в овець асканійської м'ясо-вовнової породи і складала 4,8-4,9 корм. од.

Повну характеристику відгодівельних якостей овець піддослідних груп розкриває контрольний забій тварин, результати якого наведено у таблиці 3.

Таблиця 3. Забійні якості піддослідних тварин, $\bar{X} \pm S_{\bar{x}}$

Показник	Група			
	I	II	III	IV
Жива маса після голодної витримки, кг	42,4± 0,27	45,6± 0,17	49,7± 0,34	44,0± 0,41
Маса парної туші, кг	18,9± 0,16	21,4± 0,21	24,4± 0,15	21,8± 0,18
Маса внутрішнього жиру, кг	0,9± 0,06	1,34± 0,08	1,33± 0,06	1,39± 0,03
Забійна маса, кг	19,8± 0,14	22,7± 0,17	25,7± 0,21	23,19± 0,14
Забійний вихід, %	46,7	49,8	51,8	52,7
Маса охолодженої туші, кг	18,45± 0,17	20,9± 0,21	23,9± 0,14	20,9± 0,12
Площа м'язового вічка, см ²	20,1± 0,2	22,73± 0,15	23,2± 0,17	20,9± 0,21
Коефіцієнт м'ясності	3,22	3,66	3,89	3,77

Так, найкращим забійним виходом відзначалися туші баранців каракульської – 52,7% та асканійської м'ясо-вовнової породи кросбредного та чорноголового типів – 49,8 і 51,8%. Дещо нижчий він був у тварин тонкорунної породи і складав 46,7%. Необхідно зауважити, що найменшою кількістю внутрішнього жиру в туші характеризувалися баранці таврійського типу (0,9 кг), а у інших генотипів його було більше в середньому на 0,44 кг.

Якщо порівнювати площу м'язового вічка найдовшого м'яза спини, то самою вищою вона була у овець асканійської м'ясо-вовнової породи, а саме 23,2 та 22,7 см². Щодо коефіцієнта м'ясності, то найбільший цей показник був у II та IV групах (3,89 та 3,77) та дещо нижчим у I та III групах (3,22 і 3,66).

Оцінку біологічної цінності м'яса проводили шляхом визначення хімічного складу найдовшого м'язу спини (табл. 4).

Таблиця 4. Хімічний склад найдовшого м'язу спини піддослідних баранців, %

Показник	Група			
	I	II	III	IV
Загальна волога	79,3±1,10	75,85±0,75	76,3±0,84	75,4±1,03
Протеїн	79,04±1,17	77,46±0,93	77,82±0,86	75,0±1,11
Жир	7,36±0,71	8,90±0,84	8,28±0,58	6,80±0,95
Зола	4,12±0,32	3,82±0,14	3,72±0,25	3,54±0,46

Дана характеристика вказує на те, що найбільшим відсотком вмісту протеїну відзначалися тварини I та III груп (79,0 та 77,8%). М'ясо баранців асканійської м'ясо-вовнової породи різних генотипів відрізнялося високим вмістом жиру (8,9 і 8,3%). Стосовно кількості зольних елементів, то тут великої різниці не було встановлено.

Про характер перебігу процесів метаболізму можна судити по аналізу крові піддослідних тварин (табл. 5).

Таблиця 5. Біохімічні показники крові овець, $\bar{X} \pm S_{\bar{x}}$

Показник	Група			
	I	II	III	IV
Гемоглобін, г%	10,45±0,31	9,73±0,17	9,6±0,28	10,77±0,22
Еритроцити, млн./мм ³	11,59±0,26	9,87±0,21	8,71±0,23	9,69±0,25
Лейкоцити, тис./мл	10,14±0,14	9,23±0,21	10,07±0,19	10,22±0,13
Загальний білок, г%	6,77±0,15	6,89±0,17	7,69±0,11	7,26±0,19
Альбуміни, г%	2,57±0,08	2,61±0,06	3,03±0,08	2,88±0,09
α- глобуліни, г%	0,30±0,03	0,31±0,02	0,47±0,05	0,46±0,01
β - глобуліни, г%	0,64±0,04	1,00±0,03	0,58±0,05	0,64±0,02
γ - глобуліни, г%	3,26±0,07	2,97±0,08	3,61±0,08	3,27±0,06
Фосфор, мг%	6,62±0,20	10,14±0,11	8,14±0,15	7,71±0,10
Кальцій, мг%	10,88±0,43	11,42±0,24	11,58±0,31	11,26±0,28
Резервна лужність, мг%	475±12,9	466±15,6	460±17,8	467±14,9

Так, найбільшим вмістом гемоглобіну у крові відзначалися тварини I і IV груп – 10,45 і 10,77 г%, а дещо меншим вівці асканійської м'ясо-вовнової породи – 9,73 і 9,6 г%. Подібна тенденція спостерігалася і за вмістом інших компонентів крові. Стосовно кількості білка, то тут перевага на користь III і IV дослідних груп. Щодо вмісту кальцію і фосфору у крові тварин, то найбільше цих мінералів було у баранців II та III груп.

В цілому, аналізуючи біохімічні показники крові, можна відмітити, що вони були у межах фізіологічної норми та відповідали біологічним особливостям овець різного напрямку продуктивності.

Висновки. Серед різних генотипів асканійської селекції кращою інтенсивністю росту (293 і 280 г), оплатою корму (4,8 і 4,9 корм. од/кг) та забійним виходом (51,8 і 49,8%) відзначаються вівці асканійської м'ясо-вовнової породи чорноголового та кросбредного типів.

Список використаної літератури

1. Гребенюк А.З. Увеличение производства и повышение качества баранины в тонкорунном овцеводстве/ А.З. Гребенюк// Овцы, козы, шерстяное дело. – 2002. - №3. – с. 32-39.
2. Комбикорма, кормовые добавки и ЗЦМ для животных: справочник/ [В.А. Крохина, А.П. Калашников, В.И. Фесинин и др.] – М.: Агропромиздат, 1990. – 304 с.
3. Методика оценки мясной продуктивности овец.– Дубровицы, 1979. – 49 с.
4. Норми годівлі, раціони і поживність кормів для різних видів сільськогосподарських тварин: довідник / [Г. В Проваторов, В. І. Ладика, Л. В. Бондарчук, В. О. Проваторова та ін.]. — Суми: Унів. кн., 2007. — 488 с.
5. Покатилова Г.А. Выращивание и откорм молодняка в условиях интенсивного овцеводства / Г.А. Покатилова. – М.: Колос, 1985. – 203 с.
6. Польська П.І. Створення і використання в Україні племінної бази м'ясо-вовнового вівчарства світового рівня / П.І. Польська// Вівчарство. – Херсон, 2005. - №31-32. – С. 141 – 147.
7. Яковчук В.С. Біологічно активний препарат “Спікел” та його вплив на м'ясну продуктивність інтенсивно відгодованих баранців / В.С. Яковчук // Збірник наук. праць Подільського ДАТУ : матеріали між. наук.-практ. конф. “Біологічні і технологічні аспекти виробництва продукції тваринництва в контексті євроінтеграції”. – Кам'янець-Подільський, 2009. – Вип. 17. – С. 183-186.